

Szentendre vonzaskörzetének irodalmi topográfiaja

BUDAKALÁSZ

EÖRSI István *Lupaszigeti improvizációk* című versciklusának rövid versei (*A pillanat, A fű, A hangyák, A kő, Az evezőspár*) egy-egy természetből ellesett pillanatot örökítenek meg. (**Eörsi Istvánnak** Lupaszigeten van nyaralója).¹

JÓZSEF Attila Vágó Mártával kirándult a község határában lévő Nagy-Kevély hegyre.²

KULIN Ferenc állandó lakása: Budakalász, Széchenyi u. 49.

Bukásunk lesz a vesztetek című kötetének keltezése: Budakalász - Szent István telep.³

LIGETI Károly Oroszországban elhunyt internacionalista költőnek 1979. március 19-én az Omszki Park központjában, a bányatavaknál szobrot állítottak (*Fjodor Bugajenko* és Viktor *Gyeszjatov* alkotása), melyet 1990-91 telén - a pártállam bukásakor - lebontottak.⁴

OLÁH László mintegy tíz évig használta saját maga barkácsolta nyaralóját a Lupaszigeten.⁵

SAJTÓ. 1927. november 27. és 1928. július 1. között Budakalászon (Postaudvar) volt a *Pilis-hegyvidéki Hírek* című társadalmi, közgazdasági és szépirodalmi hetilapnak a szerkesztősége és kiadóhivatala. (Fel. szerk. és kiadó: Dósa István).

TORNAY Mari 1988-tól Kórház u. 226. hrsz. alatt élt, ahonnan a '90-es években Pomázra költözött.⁶

CSOBÁNKA

BERDA József *Csobánka* címmel verset írt a községről. A Csúcs-hegy oldalán, egy elhagyott kőbánya platóján van a Berda-pihenő.⁷

DÉRY Tibor *Niki* című kisregényének egyik színtere Csobánka.

DIÓSI Ágnes *Szűz Mária zsebkendője* című könyvében a csobánkai cigány szegkovácsok körében élő népmese-motívumok változásairól ír.⁸

HERMANN Antal leírja a Szentkút mondáját, a búcsújáróhely kialakulását, továbbá közöl két Csobánkán gyűjtött cigány népdalt eredetiben és magyar fordításban.⁹

IGNJATOVIĆ Jakov a szerbek karlócai nemzetgyűlésén Csobánka képviselője volt. Visszaemlékezéseiben a községről és lakóiról is írt.¹⁰

JÓZSEF Attila 1928-ban Vágó Mártával Csobánkán és Margitligeten át ment fel a Nagy-Kevélyre. (Margitliget akkor Pomázhoz tartozott.)¹¹

KONRÁD György csobánkai kertje volt a '80-as években a szervezkedő ellenzék egyik tartózkodási helye. Kéziratait is ottani szenes pincéjében rejtegette.¹²

MUSSONG Géza képekkel illusztrált leírást közölt a községről, „kis magyar Svájc-nak” említve azt. Megemlékezett a csodatévő szentkútról is.¹³

PIVÁR Ignác 1843. április 1-jén Csobánkán született. Írásai egy részét „Csobánkai Pivár Ignác” aláírással látta el. (A születési anyakönyvben április 2. szerepel születésnapként, valószínűleg az a keresztelés időpontja lehetett. A Lakhelye rovatban „Ház = zsellér Csobánkán” bejegyzés szerepel.)¹⁴

RÉVÉSZ Tamás I. Tamás Ervin

SÁNTA Ferenc 1969-ben vett telket Csobánkán, melyre 1974-ben székelyes jellegű parasztházat épített fiaival együtt. Tavasztól késő őszig itt él feleségével e községben, mely őt Székelyföldre emlékezteti.¹⁵

SZOMBATHY Viktor 1970-ben vett telket Csobánkán, 1971-ben faházat építettek rá, attól kezdve itt dolgozott, szabad ideje nagy részét is itt töltötte feleségével együtt (Ady Endre u. 4.)¹⁶
Csobánka múltja, jelene, jövője című írásában szemléletes képet ad a községről.¹⁷

TAMÁS Ervin és RÉVÉSZ Tamás *Út a munkához. Pomáz* című írásában a csobánkai szegkövácok életforma-változásáról ír.¹⁸

VÁRNAI Zseni az 1970-es évek közepén vette meg a Vörös Hadsereg u. 17. sz. ház egy részét nyaralónak. Tavasztól őszig itt élt a család. Várnai Zseni halála után gyerekei és unokái laktak a házban (Dezsényi Katalin, az Európa Kiadó szerkesztője is). A rendszerváltozás idején SZDSZ-találkahely volt a lakás, Solt Otília, Konrád György is gyakran járt oda.¹⁹

DOBOGÓKŐ I. Pilisszentkereszt

DUNABOGDÁNY

BERDA József *A papréti több száz éves tölgyfához* című versét a pilisi táj ihlette.

KARINTHY Ferenc *Víz* című riportjában néhány bekezdést szán az 1965-ös nagy árvíz dunabogdányi eseményeinek.²⁰

TÖRÖK Dezső 1966. november 7-én Dunabogdányban hunyt el.

KISOROSZI

ANDRÁS Lászlónak a Széchenyi u. 22. szám alatt volt a nyaralója.²¹

BACSÓ Péter *Tanú és Megint tanú* című könyve és filmje nagy része Kisoroszin és a Szentendrei-sziget más részein játszódik.

CZIKE Dániel 1847-től 1852-ig Kisoroszin volt református lelkész.²²

CZIKE Mihály 1852. február 16-án Kisoroszin született, édesapja itt volt református lelkész.²³

HOMOKI-NAGY István *Cimborák* című filmjének nagy részét Kisoroszin ill. a szigeten forgatták.²⁴

JÉKELY Zoltán *Februári pillanat* (1954), *Örökifjú muzsika* (1954), *Halászsas* (1955), *Téli madáríjesztő* (1961) című versei alatt Kisoroszi szerepel a keltezésben.

MÉSZÖLY Miklós *Megbocsátás* (1983) és *Sutting ezredes tündöklése* (1986) című könyvei végén Kisoroszi szerepel a keltezésben. Mészöly Miklósnak a Rígó u. 830/831. hrsz.-on van az üdülője.²⁵

SZEBERÉNYI Lehel *Éden a Dunán* (1977) című könyve a kisoroszi szigetcsúcson zajló sátoros életről, vadkempingezésről szól, saját élményei alapján.

LEÁNYFALU I. Pest Megyei Múzeumi Füzetek 5. 311-315.p.

PILISSZÁNTÓ

BAROSS János 1875. december 21-én Pilisszántón született. (December 28-án keresztelték.)²⁶

BORTNICZKY János 1822-től 1846. november 9-ig, haláláig Pilisszántó plébánosa volt. Sírja máig áll a helyi temetőben (6.sz.).²⁷

ERDÉLYI József kilenc évig élt a községben. Helyi vonatkozású versei: *Pilis* (1933), *Téli rapszódia* (1933), *Őszi rapszódia* (1934).²⁸

KORMOS Sándor Pilisszántón született, jelenleg is ott él.²⁹

VÉGH Antal *Pilisszántó a begy lábánál* című riportja részletes képet ad a községről.³⁰

PILISZENTKERESZT

BAJOR NAGY Ernőnek – telke, hétvégi háza van Dobogókőn.³¹

BERDA József gyakori vendége volt a dobogókői turistaháznak.³²

BUDAY József egy időben Pilisszentkereszten volt egyházi adminisztrátor.³³

A CISZTERCI APÁTSÁG a kulturális élet fontos központja volt könyvmásoló műhellyel, könyvtárszobával. A monostorban állt a pilisi erdőben meggyilkolt meráni Gertrúd síremléke.³⁴

FUHL Imre 1961-ben Pilisszentkereszten született.³⁵

HAMVAS Béla *A Dobogókőn* című cikke 1924-ben jelent meg a Budapesti Hírlapban.

HERBST József 1874-től Pilisszentkereszt plébánosa volt.³⁶

JANKÓ János *Pilis-szent-kereszt karácsonyünnepély* című néprajzi tanulmányát 1890-ben közölte a Turisták Lapja.

KARINTHY Ferenc több ízben üdült Dobogókőn, ahol Déry Tiborral, Örkény Istvánnal is találkozott.³⁷

ÖLBEY Irén az 1920-30-as években 5-6 éven át a községben tanított, a Tóth családnál lakott a volt postaépületben. *Az én falum* című írásában szociográfikus hűséggel adott képet a gazdasági válság sújtotta településről.³⁸

PROHÁSZKA Ottokár *A Pilis hegyén* című, a Kisfaludy Társaságban tartott székfoglaló előadásában az egykori pilisi apátságot, „az első európai reneszánsznak itt járt fényeit” idézi, a magyar párizsi diákokra, köztük Anonymusra emlékezik.³⁹

SZÜCS Gyula Pilisszentkereszten tanított, Gaján Márton hentes- és mészárosnál lakott a Fő utca 123-as hrsz.-ú házban.⁴⁰ *Pilisszentkereszt és környéke térképekkel és képekkel (kirándulók, turisták, sportegyesületek, intézetek, természetkedvelők részére)* című könyvében mondákat, Árpád-kori történeteket, egyháztörténeti érdekességeket is közölt. (Bp. 1913.)

A TURISTÁK LAPJA 1889-es (induló) évfolyamában *Marinovich Imre, Burány János, Thirring Gusztáv* írt Dobogókőről. *Réthy Antal* az 1903-1904-es évfolyamokban publikált a dobogókői meteorológiai állomásról.

PILISZENTLÁSZLÓ

SZEBERÉNYI Lehel *A rém* című regénye teljes egészében Pilisszentlászlón játszódik, szinte szociográfikus hűséggel ábrázolja a községet.⁴¹

PÓCSMEGYER

GÖNCZ Árpád gödi telkéről jövet, a Surányi csárdában elbeszélgetett a Szentendre és Vidéke munkatársával.⁴²

GYURKOVICS Tibor ötlete nyomán indult meg 1995. augusztus 19-én a *Surányi Vénusz* című, nyaranként megjelenő lap.⁴³

- HÖRÖMPŐ Gergely *Móricz Zsigmond utolsó karácsonya* címen közölt visszaemlékezéseket Móricz Zsigmondnak a pócsmegyeri református templomban töltött utolsó karácsonyi istentiszteletéről (1941).⁴⁴
- KÁRMÁN Pál 1861-ig a község lelkésze volt.⁴⁵
- MÓRICZ Zsigmond édesanyja a pócsmegyeri temetőben nyugszik. Sírfelirata: „Móricz Bálintné sz. Pallagi Erzsébet élt 55 évet. megh. 1924. júl. 28. Pócsmegyer lakossága”.
- Móricz Zsigmond *Farsang Pócsmegyeren* című cikke 1936. február 23-án jelent meg a Pesti Naplóban.⁴⁶
- Id. SZÁSZY István 1861-től haláláig (1907. október 19.) a község református lelkésze volt.⁴⁷
- Ifj. SZÁSZY István 1862. július 28-án született Pócsmegyeren. Szülőfalujáról szól *Az én vágyam* című verse. *Pest megyei anekdoták* című könyvében több pócsmegyeri és a Szentendreisziget más községeiben játszódó történet szerepel.⁴⁸
- SZEBERÉNYI Lehel *Emlékek völgye* című könyvében ír a községről is.⁴⁹

POMÁZ

- ADY Endre 1905-ben készült a Margitligeti Szanatóriumba, valószínűleg nem ment el. (Ady még Pomáznak említi, jelenleg Csobánka közigazgatási területén van.)⁵⁰
- EMBER Károly 1938. június 9-én hunyt el Pomázon.
- HERMANN Antal *Főúri kirándulás Pomázra ezelőtt száz évvel* című írása egy 1789-es német nyelvű turista-kalauzból felidézi gróf Teleki József pesti főúri vendégeinek pomázi látogatását. Idézi még Gasellius György mérnök-költőnek e látogatás vendégeit dicsőítő versét.⁵¹
- JANKÓ János *Oszohyon* címmel számol be a Kárpát Egyesület Budapesti Osztálya turistáinak pomázi-ozsolytetői kirándulásáról. Megjelent még *A pomázi Kőhegyen* című cikke és a *Pomázi vőfélyköszöntő* című néprajzi írása.⁵²
- JÓZSEF Attila 1928 nyarán két napot töltött Vágó Mártával a csikóvályjai turistaházban. Itt fejezte be *Sok gondom közt* című versét.⁵³
- KODOLÁNYI János riportot készített Sashegyi Sándor amatőr régésszel a Holdvilágárokból 1941-ben, Árpád fejedelem állítólagos temetkezési helyéről.⁵⁴
- KULIN Ferenc 1943. október 27-én Pomázon született. (Szentistvántelep akkor közigazgatásilag Pomáz része volt.)
- MERÉNYI László 1837. augusztus 25-én (vagy augusztus 18-án?) Pomázon született. Apja gróf Teleki József gazdatisztje volt.
- MIKLÓS Ferenc 1869. július 14-én Pomázon született. (Eredeti neve Neverkla Ferenc, 1874-ben belügyminiszteri engedéllyel változtatták Miklósrá; Anyakönyv, PML, Vác.)
- MOCSÁRY Béláné FÁY Mária 1845. október 21-én Pomázon született. Itt élt születésétől férjhezmenetelig (kivéve néhány intézeti évet). Önéletírása szerint nyelveket tanult, zongorázott és kézimunkázott pomázi évei alatt.⁵⁵
- MOUSSONG Géza 1864. április 2-án Pomázon született.
- PÁLÓCZI HORVÁTH Ádám 1783-ban gr. Teleki József pomázi birtokán földmérőként dolgozott. A Pest Megyei Levéltár, a Kiscelli Múzeum és az Országos Széchényi Könyvtár őrzi Pomázon készített szép kivitelű térképeit (pl. Pomáz, Budakalász, Nagykovácsi). Magyar György gazdatiszt révén itt került kapcsolatba *Federspiel* német hadnaggyal s vele a szabaddkőműves mozgalommal.⁵⁶
- PETŐFI Sándor 1845. szeptember 23-án Vahot Imrével és Vachott Sándorral megmászta a Kőhegyet. Teleki gróf jószágigazgatójának, Arday Károlynak a vendégei voltak. (A kőhegyi turis-

taház és a Petőfi emlékoszlop jelenleg Szentendre közigazgatási területéhez tartozik.) A helyi hagyomány szerint Petőfiék Pomázon az Iskola utcai ún. „hordós” házban töltötték az éjszakát. *Hegyen ülök* című versét az irodalom „Pest, 1845. október 16. - november 25.” keltezéssel jegyzi és borjádi látogatásához köti. A vers korábban keletkezhetett, mivel a Pesti Divatlap 1845. őszhó 2-án közölte (27. szám). Előbb nyomdába kellett kerülnie ahhoz, hogy október 2-án megjelenjen. Petőfi szeptember 23-án járt a Kőhegyen, ezért nagyobb a valószínűsége annak, hogy a kőhegyi kirándulás ihlette a verset.⁵⁷

RÉVÉSZ Tamás 1. Tamás Ervin

SAJTÓ. A *Pilisbegyvidéki Hírek* című hivatalos közlöny, társadalmi, szépirodalmi hetilapnak 1928-tól Pomáz, Maros u. 1. a szerkesztősége és kiadóhivatala. (Fel. szerk. Dósa István.)

A *Pomázi Járás* című hetilapot 1921-ben Pomázon adták ki. (Fel. szerk. Németh Tibor.)

A lap néhány verset és tárcát is közölt. A *Szentendre és Környéke* című heti- majd napilap szerkesztősége és kiadóhivatala 1903-ban Pomázon volt. (Fel. szerk. Parlaghy Aladár.)

SOLYMOS Ida a Margitligeti Prohászka Ottokár Hadiárva Intézetben élt és tanult kb. hat évig, mivel édesapja hadirokkant volt. Innen kísérték a missziós nővérek Budapestre gimnáziumi vizsgái letételére. (Ma gyógypedagógiai intézet, Csobánkához tartozik.)⁵⁸

TAMÁS Ervin és RÉVÉSZ Tamás *Út a munkához. Pomáz* című írása a pomázi székhelyű Pest Megyei Lakatos és Kovács Ktsz-ben dolgozó szegkovácsok életforma-váltásáról szól.⁵⁹

TELEKI József gróf 1825 után pomázi kastélyában (Pomáz, Templom tér 3.) írta a *Hunyadiak koráról* szóló művét. A Magyar Tudományos Akadémia elnöke volt.⁶⁰

TORNAY Mari az 1990-es években Pomázra költözött. (Mártírok u. 22.). Több verset írt a pomázi munkaterápiás intézetről (*Dolina 1, Dolina 2, Bolondok háza őszi időben, Hetvenbét bolondok stb.*).⁶¹

VACHOTT Sándor 1845. szeptember 23-án Petőfi Sándorral és Vahot Imrével a Kőhegyre kirándult. A szabadságharc bukása után családja Pomázra menekült Arday Károlyhoz, Teleki gróf jószágigazgatójához. Ő maga először a sziráki Teleki-kastélyban, majd Pomázon kapott menedéket. 1849 szeptemberétől néhány hónapig Arday házában tartózkodott. 1849. szeptember 15-én kelt első Pomázon írt verse (*Éjjel*), 12 költeménye alatt szerepel a „Pomáz, december 1849” keltezés. A keltezés szerint 1850 januárjában írta utolsó pomázi versét „*Atyai dalok. Négy hónapos kisfiamnak*” címmel.⁶²

VACHOTT Sándorné CSAPÓ Mária 1849 ősztől néhány hónapig Pomázon élt Arday Károly jószágigazgató házában, üldözött férje mellett. Önéletrajzi írásában hálásan emlékezik Teleki gróf és Arday Károly vendégszeretetére.⁶³

VAHOT Imre 1. Petőfi Sándor (Az 1845. szeptember 23-i kőhegyi kirándulásról Vahot Imre írt a Pesti Divatlap 1845. október 9-i számában.)

VARGA Katalin 1937 szeptembere és 1942 júniusa között a Margitligeti Prohászka Ottokár Hadiárva Intézetben (jelenleg Csobánka közigazgatási területén van az épület) élt és tanult.⁶⁴

VUJICSICS D. Sztoján 1933. május 15-én Pomázon született. Szülei Plébánia u. 2. sz. házában töltötte gyermekkorát. Itt gyerekeskedett testvére, Vujicsics Tihamér zeneszerző is. Édesapja, Vujicsics Dusán a szerb ortodox egyház budai püspökségének püspökhelyettese volt, haláláig (198?) Pomázon élt.

SZIGETMONOSTOR

Az ERDEI TELEP 1928-ban alakult, sport-, kulturális-, baloldali politikai rendezvényein a hagyomány szerint írók, költők is megjelentek, illetve felléptek. Az 1930-40-es években gyakori vendége volt a telepnek Szántó Judit, József Attila korábbi társa.⁶⁵

SZÁSZY István *Pest megyei anekdoták* (Óbecse, 1908.) című könyvének néhány története (pl. *Mit is mondott a monostori lúd?*) Szigetmonostoron játszódik.

TÍMÁR György a *Duna titkai* című könyvében ír a Szentendrei-szigetről, többek között Ferenc József és Rudolf trónörökös szigetmonostori fácánvadászataról.⁶⁶

VAS István 1941-ben (?) a szigetmonostori fogadóban nyaralt, Szentendrén nyaraló, illetve oda kiránduló barátaival – többek között Radnóti Miklóssal – töltötte idejét.⁶⁷

TAHITÓTFALU

ÁRKUS Józsefnek villája (zártkertje) volt a faluban.⁶⁸

DOBOS János 1852-től 1854-ig Tahitótfalun volt református lelkész.⁶⁹

ECSEDY Aladár 1929-től haláláig volt a falu református lelkésze, a helyi temetőben nyugszik.⁷⁰

JANIKOVSKY Évának villája van a községben (Tölgyfa u. 5.).⁷¹

JÓKAI Mór nagy valószínűséggel járt Tahitótfaluban vejenél, Feszty Árpádnál 1902 körül. Feszty Árpád egykori lakóházát lebontották.⁷²

KARINTHY Ferenc *Víz* című riportjában ír az 1965-ös nagy árvíz tahitótfalui, illetve Szentendrei-szigeti eseményeiről is.⁷³

KARINTHY Frigyes egy dátum és cím nélküli lapkivágoton szerepel néhány Tahiban készült fotón, pl. *Tabiban, Menyasszonytánc egy tabi lakodalomban, Hunyadi Sándorral Tabiban Miklós Andor és Gombaszögi Ella villájának kertjében*.⁷⁴

KOLOZSVÁRY GRANDPIERRE Emilnek villája volt Tahitótfaluban.⁷⁵

MIKLÓS Andor, az Est-lapok újságírója feleségének, Gombaszögi Frida színésznőnek villát építtetett Tahitótfaluban, a Duna-parton (Kossuth u.).⁷⁶

MOLNÁR Géza *Villa Tabiban* című regénye (Szépirodalmi K. 1976.) az építkezés viszontagságairól, a '70-es évek életformájáról szól.

MURAKÓZY Gyulának az Erdész utcában volt nyaralója, halála után gyermekei élnek benne.⁷⁷

NAGY Endre gyakori vendég volt a községben, mivel felesége Tótfaluról származott.⁷⁸

OBERNYIK Károly 1832-től 1834-ig egy tótfalui birtokos családnál volt nevelő.⁷⁹

RUFFY Péter *Egy dombtetőn Tahitótfaluban* című írásában víziószerűen felvonulnak az építészettörténet nagyjai Pollák Mihály Tahitótfaluban lévő síremléke előtt.⁸⁰

SYLVESTER NYOMDA. Bereczky Albert és Tildy Zoltán alapította az 1920-as évek elején. A Szabadság u. és Bajcsy-Zsilinszky u. sarkán állt. Később a Művelődési Ház, majd iskolai tantermek kerültek a helyére. A nyomda a '20-as évek végén Budapestre költözött.⁸¹

TILDY Zoltán 1921-től 1930-ig Tahitótfalu református lelkésze volt. Kezdetben a parókián lakott, majd a Zrínyi utcában, saját házában. A református templom falán 1629-től 24 református lelkész neve szerepel egy márványtáblán. Tildy Zoltán neve a 21.⁸²

VIKTOR János nyaralója a Mátyás király utcában volt.⁸³

VISEGRÁD I. Pest Megyei Múzeumi Füzetek 4. 318-324.

Jegyzetek

- ¹ Eörsi I. 1983. 63-65.
- ² Vágó M. 1978. 95-96.
- ³ Szent István telep az író születésekor Pomázhoz tartozott.
- ⁴ Pest Megyei Hírlap, 1977. júl. 23., nov. 1., 1978. ápr. 3., szept. 9., nov. 6., 1979. márc. 20.
- ⁵ Szeberényi Lehel közlése.
- ⁶ Tornay Mari közlése.
- ⁷ Cseke L. 1973.
- ⁸ Diósi Á. 1990. 55.
- ⁹ Turisták Lapja, 1889.
- ¹⁰ Ignjatović J. 1973. 85-87.; Csuka Z. 1969. 65-67.
- ¹¹ Vágó M. 1978. 93.
- ¹² Konrád Gy. 1995. 12-13.
- ¹³ Turisták Lapja 1891.
- ¹⁴ MÉL, Anyakönyv, PmL. Vác
- ¹⁵ Sánta Ferenc levele, 1995. május 3. Ferenczy Múzeum
- ¹⁶ Szombathy Viktorné levele, 1995. április 4.
- ¹⁷ Dunakanyar, 1972. I. 70-74.
- ¹⁸ Tamás E. - Révész T. 1977. 179-188.
- ¹⁹ Tóth Ferenc (Pomáz, Mátyás király u.) közlése.
- ²⁰ Karinthy F. 1984. 206-209.
- ²¹ Önkormányzat közlése.
- ²² Szinnyei J.
- ²³ Uo.
- ²⁴ Önkormányzat közlése.
- ²⁵ Uo.
- ²⁶ MÉL, Anyakönyv, plébánia hivatal.
- ²⁷ Szinnyei J., plébánia hivatal.
- ²⁸ Erdélyi J., 1972.
- ²⁹ Szentendre és Vidéke, 1988. aug. 10. (Fuhl Imre: Polifónia)
- ³⁰ Végh A. 1979.
- ³¹ Ruffy P. 1979. (Legelő a Feketehegyen)
- ³² Dunakanyar, 1979. 2. 51. (Szombathy Viktor: Szeléné istennő és Berda Jóska)
- ³³ Szinnyei J.
- ³⁴ Békefi R. 1891. 90-91.; Gerevich L. 1984.; Pest megye régészeti topográfiája, 1986. Pest megye könyvtárai, 1965. (Holl Béla: Könyvkultúra és régi könyvtárak története a mai Pest megye területén); Képes Krónika; Szabó M. 1984.
- ³⁵ Szentendre és Vidéke, 1988. márc. (Kállay Tünde: Fekete-fehér mozaik).
- ³⁶ Szinnyei J.
- ³⁷ Karinthy F. 1991. 33., 103-104.
- ³⁸ Gaján Vilmos (Budakalász, Bimbó u. 11.) közlése; Új Idők, 1932/1.
- ³⁹ Budapesti Szemle, 1927. április
- ⁴⁰ Gaján Vilmos közlése.
- ⁴¹ Szeberényi L. 1972.; Pest Megyei Könyvtáros 1972. 2. 4-7. (Prukner Pál: Szeberényi Lehel)
- ⁴² Szentendre és Vidéke, 1996. nov. 1.
- ⁴³ Uo.
- ⁴⁴ Confessio, 1979. 3. 119.
- ⁴⁵ Szinnyei J.

- ⁴⁶ Móricz Zs. 1958.
- ⁴⁷ Szinnyei J.
- ⁴⁸ Szinnyei J.; Szász I. 1897. 64., 1908.
- ⁴⁹ Szeberényi L. 1980. 219.
- ⁵⁰ Ady E. 1983. I. k. 182, 183, 185, 205.
- ⁵¹ Turisták Lapja, 1890. 115-116. Gasellius verse a MNM kéziratárában.
- ⁵² Fővárosi Lapok, 1889. máj.7.; Turisták Lapja, 1889. 55-56., 195-200.
- ⁵³ Vágó M. 1978. 106-107.
- ⁵⁴ Kodolányi J. 1944. 407-415.
- ⁵⁵ Anyakönyv, PmL Vác; Fáy M. 1901.
- ⁵⁶ Dunakanyar, 1980. 2. 38-40. (Hrenkó Pál); Péterfi I. 1985. 69-75.
- ⁵⁷ Dunakanyar, 1980. 4. 44-47. (Hrenkó Pál); Pesti Divatlap, 1845. Őszhó 9. (Vahot I.)
- ⁵⁸ Solymos Ida közlése, 1992. január
- ⁵⁹ Tamás E. - Révész T. 1977.
- ⁶⁰ Dunakanyar, 1980. 4. 47. (Hrenkó Pál)
- ⁶¹ Tornay Mari közlése, 1996. október; Tornay M. 1994.
- ⁶² Dunakanyar. 1980. 4. 46-47. (Hrenkó Pál); Vachott S. 1869.
- ⁶³ Vachott S-Né 1889. 2.K. 130-131, 137, 144-145.
- ⁶⁴ Solymos Ida közlése 1992. jan.; Varga Katalin levele, 1995. márc. 29. FM.
- ⁶⁵ Az Erdei Telep, 1978. 76.
- ⁶⁶ Timár Gy. 1988. 180-182.
- ⁶⁷ Kortárs, 1986. 11.20. (Vas I.: Aztán; Nehéz szerelem IV.)
- ⁶⁸ Önkormányzat közlése.
- ⁶⁹ Szinnyei J.
- ⁷⁰ Gulyás P VII. K.; Önkormányzat közlése.
- ⁷¹ Önkormányzat közlése.
- ⁷² Uo.
- ⁷³ Karinthy F. 1984. 206-209.
- ⁷⁴ A lapkivágat Budai Mihály polgármester tulajdona (1995).
- ⁷⁵ Önkormányzat közlése.
- ⁷⁶ Uo.
- ⁷⁷ Szikszay János református lelkész közlése, 1995.
- ⁷⁸ Móricz V. 1988. 256.
- ⁷⁹ Faragó M. 1898.; Luxemburger I. 1929/30.
- ⁸⁰ Ruffy P. 1979. 116. 119.
- ⁸¹ Szikszay János református lelkész és Budai Mihály polgármester közlései, 1995.; Református Sion 1926. január; Confessio 1982. 3.
- ⁸² Szikszay János református lelkész közlése, 1995.; Confessio 1989. 3.34.
- ⁸³ Szikszay János református lelkész közlése, 1995.

- ADY Endre
-- levelei I. 1983.
- BÉKEFI Remig
1891. A pilisi ciszterci apátság. Pécs.
- CSEKE László
1973. Dunakanyar.
- CSUKA Zoltán
1969. A szentendrei rebellis.
- DÉRY Tibor
1955. Niki.
- DIÓSI Ágnes
1990. Szűz Mária zsebkendője.
- EÖRSI István
1983. Jönnek a bájos tények. Versek.
- Az Erdei Telep 1928-1978.
1978. Szigetmonostor.
- ERDÉLYI József
1972. Aranylakodalom. Öt évtized válogatott versei.
- FARAGÓ Márton
1898. Obernyik Károly. Bölcsészdoktori értekezés. Losonc.
- FÁY Mária
1901. Keleti utazás.
- GEREVICH László
1984. A pilisi ciszterci apátság. Szentendre.
- GULYÁS Pál
1939-től. Magyar írók élete és munkái.
- IGNJATOVIĆ Jakov
1973. Szerb rapszódia.
- KARINTHY Ferenc
1984. Kórvadászat.
1991. Staféta.
- KODOLÁNYI János
1944. Esti beszélgetés.
- KONRÁD György
1995. Várakozás.
- Kortárs magyar írók kislexikona. 1989.
- LUXEMBURGER Irén
1929/30. Obernyik Károly élete és munkái.
Magyar Életrajzi Lexikon. (MÉL) 1967-1994.
- MOCSÁRY Béláné FÁY Mária
1901. Keleti utazás.
- MOLNÁR Géza
1976. Villa Tahiban.
- MÓRICZ Virág
1988. Anyám regénye.
- MÓRICZ Zsigmond
1958. Riportok. IV.

- Pest megye könyvtárai, 1965.
Pest megye régészeti topográfiája. Budai és szentendrei járás. 1986.
- PÉTERFFY Ida**
1985. Horváth Ádám munkássága a Hunniás előtt.
- RUFFY Péter**
1979. Világaim.
- SZABÓ Magda**
1984. Béla király. Történelmi drámatrilógia.
- SZÁSZY István**
1897. Tiszavirágok. Költemények. Óbecse.
1908. Pest megyei anekdoták. Óbecse.
- SZEBERÉNYI Lehel**
1972. A rém.
1977. Éden a Dunán.
1980. Emlékek völgye.
- SZINNYEI József**
1891-1914. Magyar írók élete és munkái.
- TAMÁS Ervin – RÉVÉSZ Tamás**
1977. Búcsú a cigányteleptől.
- TÍMÁR György**
1988. A Duna titkai.
- TORNAY Mari**
1994. Töklámpa.
- Új Magyar Irodalmi Lexikon. 1994.
- VACHOTT Sándor**
1869. – költeményei.
- VACHOTT Sándorné**
1889. Rajzok a múltból.
- VÁGÓ Márta**
1978. József Attila.
- VÉGH Antal**
1979. Az almafákat évente kell metszeni. Riportok.